

การวิเคราะห์ความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา

PROBABILITY ANALYSIS OF WELLNESS TOURISM SERVICE FOR TOURISTS TRAVELING IN BETONG DISTRICT, YALA PROVINCE

ชาคร ประพรหม¹ และเจษฎา ไหลภากรณ์²
Chakorn Praprom¹ and Jetsada Laipaporn²

^{1,2}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

^{1,2}Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus

Received: March 26, 2020 / Revised: June 17, 2020 / Accepted: July 21, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความน่าจะเป็นของการเลือกใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นหนึ่งในเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของรัฐบาล โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ ด้วยแบบจำลองโลจิต ประชากรที่ใช้ศึกษาคือนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวมาเลเซียที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่ที่มีสัดส่วนการเลือกใช้บริการของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย 1) บริการบ่อน้ำร้อนเบตง 2) บริการสปาและเสริมความงาม 3) บริการนวดแผนโบราณ 4) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา 5) การอ่านหนังสือ ฟังเพลง ชมงานศิลปะ 6) การเดินป่า ปั่นจักรยาน ปีนเขา ชมธรรมชาติ 7) การเยี่ยมชมโบราณสถาน ชุมชนท่องเที่ยว 8) บริการอาหาร โภชนาบำบัด และอาหารท้องถิ่น และ 9) บริการตรวจสุขภาพ นอกจากนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าจะเป็นของการเลือกใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแต่ละประเภทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย สัญชาติ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ ช่องทางการรับรู้ข้อมูล ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว ที่พักแรม และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

Abstract

This research aims to study the probability of the use of health-related tourism services of tourists who came to visit Betong district, Yala province, one of the cities in “the Triangle of Stability, Prosperity and Sustainability” of the Thai government. This research is a quantitative research employing the logit model. The research population comprised Thai and Malaysian tourists who came to visit Betong district, Yala province. Findings shows that the wellness tourism services which have significant proportion of tourists’ uses are (1) the Betong hot spring

service; (2) the spa and beauty service; (3) the traditional massage service; (4) the religious tourism service; (5) the book reading, music listening, and art works watching service; (6) the trekking, biking, mountain climbing, and natural sightseeing service; (7) the visiting to archaeological sites and tourist communities service; (8) the local culinary and nutrition therapy service; and (9) the health examination service. Furthermore, factors affecting the probability of using each type of wellness tourism services with statistical significance are nationality, gender, age, religion, educational level, occupation, income level, information perception channel, travelling characteristics, accommodation, and travel expense.

Keywords: Wellness Tourism, Betong District, Yala Province, Tourist Behaviors

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากประชาชนให้ความสนใจในเรื่องการดูแลสุขภาพมากขึ้น เป็นเหตุให้ตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขยายตัวอย่างรวดเร็ว ตลาดบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของโลก ในปี พ.ศ. 2560 มีมูลค่ามากถึง 6.39 แสนล้านเหรียญสหรัฐ โดยขยายตัวกว่าร้อยละ 6.5 เมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าตลาดในปี พ.ศ. 2558 ที่มีมูลค่าเพียง 5.63 แสนล้านเหรียญสหรัฐ และขยายตัวในอัตราที่มากกว่า 2 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการขยายตัวของตลาดการท่องเที่ยวโดยทั่วไปที่มีอัตราการขยายตัวเพียงร้อยละ 3.2 (Global Wellness Institute, 2018)

ส่วนของตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยพบว่า ตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยมีขนาดใหญ่เป็นลำดับที่ 13 ของโลก โดยมีมูลค่า 12 พันล้านเหรียญสหรัฐ เป็นลำดับที่ 4 ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก รองจากประเทศจีน ญี่ปุ่น และอินเดีย และเป็นลำดับที่ 1 ของอาเซียน (Global Wellness Institute, 2018)

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการท่องเที่ยวที่เสริมสร้างหรือรักษาสุขภาพของนักท่องเที่ยว ในหลายประเทศได้ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ เช่น บริการออนเซนของญี่ปุ่น เป็นต้น

(Ministry of Tourism and Sport, 2016)

ในประเทศไทยการบริการเชิงสุขภาพมีความหลากหลายและโดดเด่นจนเป็นที่ยอมรับและรู้จักของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นแนวทางการดูแลสุขภาพองค์รวมตามแนวทางการแพทย์แผนไทย การนวดแบบไทย การใช้โภชนาบำบัดตามธาตุเจ้าเรือน การบริการสปาที่ใช้สมุนไพรและเครื่องหอมของไทย รวมถึงการให้บริการที่มีเป้าหมายไปด้วยอรรถาธิบายและเอาใจใส่ของคนไทย นอกจากนี้ยังผสมผสานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้ากับการท่องเที่ยวโดยชุมชน เกิดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีลักษณะที่โดดเด่นตามทรัพยากรและองค์ความรู้ในการดูแลสุขภาพที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่ เช่น สปาสมุนไพรโคลนร้อน ทิวทัศน์ธรรมชาติและอากาศบริสุทธิ์ เป็นต้น ทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยมีเอกลักษณ์แตกต่างไปจากบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศอื่น (Ministry of Tourism and Sport, 2016)

ด้วยศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย ทำให้ภาครัฐเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพเอเซีย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 โดยมีพื้นที่นำร่องคือ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ภูเก็ต และสุราษฎร์ธานี (Ministry of Tourism and Sport,

2016) ในปัจจุบันบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพยังเป็นหนึ่งในกิจกรรมการผลิตภาคบริการที่ภาครัฐมุ่งพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 โดยมุ่งเน้นการสร้างสรรคคุณค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของตลาดการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศ (National Strategy Committee, 2015)

อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็นพื้นที่หนึ่งในเมืองต้นแบบในโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว (Kaewmanee, 2017) มีลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นแอ่งกระทะล้อมรอบด้วยหุบเขา ทำให้มีอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี จนได้รับการขนานนามว่า “เบตงเมืองในหมอก” มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ บ่อน้ำพุร้อนเบตง ซึ่งเป็นบ่อน้ำพุร้อนที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ จุดชมทะเลหมอก และจุดล่องแก่งที่ตำบลอัยเยอร์เวง แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและชุมชน เช่น อุโมงค์ปิยะมิตร ที่เคยเป็นฐานที่มั่นในการปฏิบัติการต่อสู้ทางการเมืองของคอมมิวนิสต์มาลายา นอกจากนี้ในเขตเทศบาลเบตงยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา เช่น วัดพุทธาธิวาส สถานที่พักผ่อนหย่อนใจอย่างสวนสาธารณะและสนามกีฬากลางหุบเขา ร้านอาหารท้องถิ่น นวดแผนโบราณ ประกอบกับความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันระหว่างชาวไทยพุทธ มุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน (Kaewngam & Jongwilaikasaem, 2019) อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายแดนไทยและมาเลเซีย ทำให้อำเภอเบตง มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เป็นแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย ที่เดินทางผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองเบตงเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้โดยสะดวก โดยในปี พ.ศ. 2561 มีนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเดินทางผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองเบตงมากถึง 325,203 คน มากเป็นอันดับ

ที่ 2 ของประเทศ รองจากด่านตรวจคนเข้าเมืองสะเดา จังหวัดสงขลา (TAT Intelligence Center, 2019)

เนื่องจากอำเภอเบตงมีบริการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการให้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพียงแต่ยังไม่ได้มีการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าจะเป็นการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวมาเลเซีย เพื่อเป็นการยืนยันว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีความต้องการใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการ ย่อมช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ตัดสินใจลงทุนหรือปรับปรุงการบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่ให้ดีขึ้น และเสริมสร้างความเข้าใจในพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความน่าจะเป็นของการใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียในอำเภอ เบตง จังหวัดยะลา

ทบทวนวรรณกรรม

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) มีลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) เพราะการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์จะมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเพื่อรับบริการรักษาโรคร้ายไข้เจ็บ (Sirisuthikul, 2014)

อย่างไรก็ตามรูปแบบการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีด้วยกันหลายรูปแบบ (Global Wellness Institute, 2013) สามารถแยกออกได้เป็น 1) บริการส่งเสริมสุขภาพทางร่างกาย เช่น ฟิตเนสอาหารสุขภาพ สปา และเสริมความงาม เป็นต้น 2) บริการส่งเสริม

สุขภาพด้านจิตใจ เช่น โยคะ ไทชี เป็นต้น 3) บริการส่งเสริมสุขภาพด้านจิตวิญญาณ เช่น สมาธิบำบัด เป็นต้น 4) บริการส่งเสริมสุขภาพด้านสังคม เช่น เครือข่ายสังคม ฟิตเนส เป็นต้น 5) บริการส่งเสริมสุขภาพด้านอารมณ์ เช่น บำบัดอารมณ์ กำจัดความเครียด เป็นต้น และ 6) บริการส่งเสริมสุขภาพด้านสิ่งแวดล้อม เช่น บำบัดด้วยธรรมชาติ เป็นต้น

Voit (2010) ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันให้นักท่องเที่ยวในประเทศออสเตรเลียใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีด้วยกัน 6 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อหลีกเลี่ยงจากความจำเจในชีวิตประจำวันและเพื่อการพักผ่อน 2) เพื่อสุขภาพจิตที่ดีขึ้น 3) เพื่อสุขภาพและรูปลักษณ์ทางกายภาพที่ดีขึ้น 4) เพื่อปลดปล่อยตัวเอง 5) เพื่อการพบปะผู้อื่น 6) เพื่อสร้างกำลังใจให้ตัวเอง ส่วนปัจจัยที่เป็นแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ คุณภาพของการให้บริการ ลักษณะสิ่งแวดล้อมโดยรอบ สอดคล้องกับ Mak, Wong, & Chang (2009) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวในฮ่องกงใช้บริการสปาเพื่อการพักผ่อน เพื่อหลีกเลี่ยงจากความกดดันในชีวิตประจำวัน เพื่อให้รางวัลกับตัวเอง เพื่อสุขภาพและความงาม และเพื่อมิตรภาพ ตามลำดับ เช่นเดียวกับ Sirisuthikul (2014) และ Kaewchaluay (2011) ที่พบว่า นักท่องเที่ยว ต้องการใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพราะต้องการผ่อนคลายจากความเครียด ต้องการดูแลสุขภาพโดยรวม ต้องการฟื้นฟูสุขภาพจิตใจ ต้องการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ต้องการได้รับความสนุกสนาน ต้องการท่องเที่ยวไปกับครอบครัว และต้องการรู้จักผู้คน

Promburom & Kimpakorn (2015) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อประสบการณ์นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงวัฒนธรรม และเชิงสุขภาพของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้ทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว แต่ทำกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผสมผสานโดยนักท่องเที่ยวไทยเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยว

เชิงวัฒนธรรม ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินิยมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศผสมเชิงวัฒนธรรมและสุขภาพ โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่นิยมคือ การนวดแผนโบราณ การแช่น้ำพุร้อน และการฝึกสมาธิ

ในขณะที่ Poomapinun & Virakij (2018) แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนในจังหวัดภูเก็ตนิยมใช้บริการสปา โยคะ และอาหารเพื่อสุขภาพ เช่นเดียวกับ Pathumporn (2017) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวชาวอังกฤษที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์นิยมใช้บริการสปาและการอาบน้ำแร่

ในประเด็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมาท่องเที่ยว Promburom & Kimpakorn (2015) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมาเที่ยวและประสบการณ์ที่ดีของนักท่องเที่ยวไทยคือ ความคุ้มค่าของเงิน ข้อมูลการท่องเที่ยว ที่พัก และการเดินทาง ในกรณีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมาเที่ยวและประสบการณ์ที่ดีคือ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในแหล่งท่องเที่ยว ความคุ้มค่าของเงิน กิจกรรมการท่องเที่ยว อาหารและเครื่องดื่ม ไกด์นำเที่ยว และที่พัก

สำหรับประเด็นปัจจัยที่กำหนดการใช้จ่ายเพื่อบริการท่องเที่ยว Brida & Scuderi (2013) พบว่า รายได้ ลักษณะทางประชากร และพฤติกรรมการเดินทาง เป็นปัจจัยที่กำหนดการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวโดยทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับ Medina-Munoz & Medina-Munoz (2012) ที่พบว่า ปัจจัยที่กำหนดการใช้จ่ายเพื่อบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวในสเปนคือ ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว พฤติกรรมการท่องเที่ยว และปัจจัยทางประชากร เช่น อายุ เป็นต้น

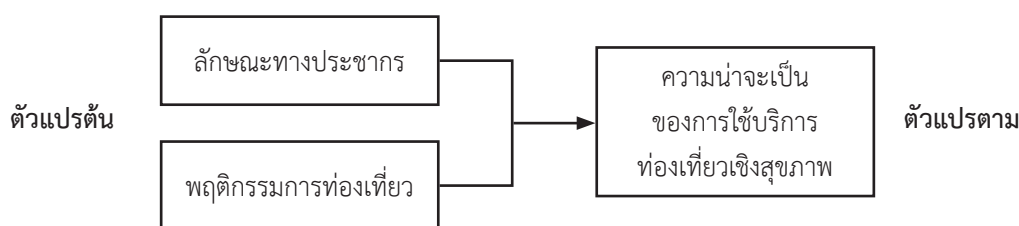
นอกจากนี้ Tezak, Saftic, & Persuric (2011) ชี้ให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศโครเอเชีย เป็นนักท่องเที่ยวในตลาดพิเศษ (Niche Market) ที่มีระดับการศึกษาสูงและ

มีความรู้เกี่ยวกับบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพดี สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย Pathumporn (2017) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้บริการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวอังกฤษในอำเภอหัวหินคือ บริการเชิงสุขภาพที่ทันสมัย และค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ

การทบทวนวรรณกรรมข้างต้นชี้ให้เห็นว่า

ลักษณะทางประชากร เช่น อายุ สัญชาติ ระดับการศึกษา เป็นต้น พฤติกรรมและลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว เช่น ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว บริการนำเที่ยว และที่พัก เป็นต้น เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถเขียนกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

วิธีการวิจัยนี้เป็นการศึกษาความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวมลายูเซียที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา และศึกษาปัจจัยที่กำหนดความน่าจะเป็นของการใช้บริการ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ดำเนินการศึกษามี 13 ประเภทด้วยกัน คือ 1) การใช้บริการบ่อน้ำร้อน เบตง 2) บริการสปาและเสริมความงาม 3) บริการนวดแผนโบราณ 4) โยคะสมาธิ ไทชิ ชี่กง 5) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา 6) คอร์สบำบัดความเครียด พัฒนาชีวิต 7) อ่านหนังสือ ฟังเพลง ชมงานศิลปะ 8) เดินป่า ปีนจักรยาน ปีนเขา ชมธรรมชาติ 9) เยี่ยมชมโบราณสถาน ชุมชน ท่องเที่ยว 10) สถานออกกำลังกาย 11) อาหาร โภชนาบำบัด อาหารท้องถิ่น 12) ตรวจสุขภาพ และ 13) บริการแพทย์แผนจีน ส่วนปัจจัยที่กำหนดความน่าจะเป็นของการใช้บริการ ประกอบด้วย ลักษณะทางประชากรและพฤติกรรมการท่องเที่ยว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวมลายูเซียที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 399.74 หรือประมาณ 400 ตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973) และอ้างอิงขนาดประชากรจากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวมลายูเซียที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2560 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 609,055 คน โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 133,589 คน และนักท่องเที่ยวชาวมลายูเซีย 475,466 คน (Ministry of Tourism and Sport, 2018) ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) แบ่งเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 100 คน และนักท่องเที่ยวชาวมลายูเซียจำนวน 300 คน โดยพิจารณาแบ่งตามสัดส่วนโดยประมาณระหว่างจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวมลายูเซียที่ใช้คำนวณกลุ่มตัวอย่างข้างต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลการเดินทางท่องเที่ยว และข้อมูลการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item-Objective Congruence) ของข้อคำถามแต่ละข้อมีค่าระหว่าง 0.67 - 1 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Pasunon, 2015) แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษานี้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยแบบสอบถามภาษาอังกฤษได้ผ่านการแปลกลับเป็นภาษาไทยเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบจำลองโลจิสต์ (Logit Model) ในการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพราะการแจกแจงของความน่าจะเป็นของการใช้หรือไม่ใช้บริการซึ่งเป็นตัวแปรตามที่สนใจศึกษานั้น ไม่ได้มีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution) ผู้วิจัยจึงไม่สามารถใช้แบบจำลองความน่าจะเป็นแบบเส้นตรง (The Linear Probability Model) ในการศึกษาได้ ในขณะที่แบบจำลองโลจิสต์นั้นเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ในกรณีที่ตัวแปรตามเป็นตัวแปรทางเลือก 2 ทาง (NinBai, 2012) แบบจำลองโลจิสต์ในรูปของตัวแบบสมการถดถอยพหุคูณแสดงได้ดังนี้

$$\ln\left(\frac{p_i}{1-p_i}\right) = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \dots + \beta_n x_n \quad (1)$$

จากสมการที่ 1 ตัวแปรตาม คือ ค่า Natural logarithm ของค่า Odd Ratio หรือ

$$\ln\left(\frac{p_i}{1-p_i}\right)$$

เป็นอัตราส่วนระหว่างความน่าจะเป็นของการใช้บริการ (p_i) และความน่าจะเป็นของการไม่ใช้บริการ ($1-p_i$) ในบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทที่ i

ส่วนตัวแปรอิสระ (x_n) ในแบบจำลอง คือ ลักษณะทางประชากร และพฤติกรรมการท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย สัญชาติ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ช่องทางการรับข้อมูล การท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว ระยะเวลาในการท่องเที่ยว ที่พักแรม และค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยใช้วิธี Maximum Likelihood (ML) ในการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง ($\beta_0, \beta_1, \dots, \beta_n$) เพราะวิธี ML เป็นวิธีที่เหมาะสมกับรูปแบบการเก็บข้อมูลที่เป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross Section Data) อีกทั้ง วิธี ML ยังสามารถใช้กับแบบจำลองที่มีลักษณะไม่ใช่เส้นตรงได้ เช่น กรณีแบบจำลองโลจิสต์

นอกจากนี้วิธี ML ยังสามารถจัดการกับปัญหาความแปรปรวนของค่าตัวแปรตามไม่คงที่ (Heteroscedasticity) ได้ (NinBai, 2012) ผู้วิจัยนำค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มาคำนวณผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal Effect) เนื่องจากตัวแปรอิสระที่ใช้ในแบบจำลองทั้งหมดมีลักษณะตัวแปรจัดกลุ่ม (Categorical Variable) ตัวแปรดังกล่าวจะถูกแปลงเป็นตัวแปรหุ่นในขั้นตอนการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ เช่น เพศ เป็นตัวแปรที่มีสองประเภทคือ เพศชายและเพศหญิง ถ้ากำหนดให้ตัวแปรเพศหญิง ซึ่งเป็นตัวแปรหุ่นแทนค่าด้วยหนึ่ง ดังนั้นตัวแปรหุ่นซึ่งเป็นเพศชายก็จะถูกกำหนดให้เป็นศูนย์โดยอัตโนมัติ เป็นต้น

ผลกระทบส่วนเพิ่มจึงเป็นผลต่างของความน่าจะเป็นที่นักท่องเที่ยวจะใช้บริการเมื่อตัวแปรหุ่นอื่นๆ มีค่าเป็นศูนย์ ส่วนตัวแปรหุ่นที่สนใจวิเคราะห์มีค่าเป็นหนึ่ง กับความน่าจะเป็นที่นักท่องเที่ยวจะใช้บริการเมื่อตัวแปรหุ่นอื่นๆ และตัวแปรหุ่นที่สนใจวิเคราะห์มีค่าเป็นศูนย์

ผลการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือร้อยละ 49.75 และร้อยละ 50.25 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 38 ของนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม รองลงมานับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 49.50 และร้อยละ 27 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 28.25) และประกอบอาชีพเป็นพนักงานเต็มเวลา (ร้อยละ 54) รายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างชาวมาเลเซียส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1,501-3,000 ริงกิต ในขณะที่นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างชาวไทยส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลการท่องเที่ยวในอำเภอเบตง ผ่านสื่อสาธารณะ (ร้อยละ 42) เดินทางท่องเที่ยวไปกับเพื่อน (ร้อยละ 47) และส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวตั้งแต่ 3 วันขึ้นไป (ร้อยละ 60)

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกใช้โรงแรมเป็นที่พัก (ร้อยละ 76) นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 37.25 มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่ำกว่า 3,000 บาท ในขณะที่นักท่องเที่ยวกลุ่มรองลงมาร้อยละ 24.25 มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวระหว่าง 4,001-5,000 บาท เมื่อผู้วิจัยประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้ง 13 ประเภท และคำนวณเป็นค่าความน่าจะเป็นของ

การใช้บริการเฉลี่ยของบริการท่องเที่ยวแต่ละประเภท ซึ่งคำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์คงที่ของแบบจำลองเมื่อกำหนดให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าเป็นศูนย์ พบว่า บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้ง 13 ประเภท สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรกเป็นบริการท่องเที่ยวที่มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการเฉลี่ยน้อยกว่าร้อยละ 15 ของนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ประกอบด้วย 1) โยคะ สมาธิ ไทชิ ชีกง 2) คอร์ส บำบัดความเครียด พัฒนาชีวิต 3) สถานออกกำลังกาย และ 4) บริการแพทย์แผนจีน

ส่วนกลุ่มที่สองคือ บริการท่องเที่ยวที่มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป อีก 9 ประเภท ได้แก่ 1) การใช้บริการบ่อน้ำร้อนเบตง 2) บริการสปาและเสริมความงาม 3) บริการนวดแผนโบราณ 4) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา 5) อ่านหนังสือ ฟังเพลง ชมงานศิลปะ 6) เดินป่า ปั่นจักรยาน ปีนเขา ชมธรรมชาติ 7) เยี่ยมชมโบราณสถาน ชุมชนท่องเที่ยว 8) อาหารโภชนาบำบัด ดีท็อกซ์ การจัดการน้ำหนัก อาหารท้องถิ่น ประการสุดท้าย 9) การตรวจสุขภาพ ซึ่งบริการกลุ่มที่สองนี้ ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ในรายละเอียดต่อไป

ตารางที่ 1 แสดงความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยเฉลี่ย และผลกระทบส่วนเพิ่มที่มีนัยสำคัญทางสถิติของแต่ละปัจจัยที่แปรค่ามาจากค่าสัมประสิทธิ์ในแบบจำลองโลจิสติกของบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแต่ละประเภทในกลุ่มที่สอง รายละเอียดผลการศึกษาศึกษาของบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในกลุ่มที่สองทั้ง 9 ประเภทมีดังนี้

ตารางที่ 1 ความน่าจะเป็นของการใช้บริการเฉลี่ยและผลกระทบส่วนเพิ่มจากปัจจัยต่างๆ ที่มีต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแต่ละประเภท

ตัวแปร	บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ									
	เดิมน่า ชมธรรมชาติ	โบราณสถาน ชุมชน ท่องเที่ยว	อ่านหนังสือ ชมงานศิลปะ	บ่อน้ำร้อน เบตง	สปาและเสริม ความงาม	นวดแผน โบราณ	ท่องเที่ยวเชิง ศาสนา	อาหารและ โภชนาบำบัด	ตรวจสอบสุขภาพ	
ความน่าจะเป็นของการใช้บริการเฉลี่ย (ร้อยละ)	92.89	72.13	68.68	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00
1. สัญชาติ - ไทย (กลุ่มอ้างอิง : มาเลเซีย)		+9.68 **		+17.59 **						
2. เพศ - หญิง (กลุ่มอ้างอิง: ชาย)			-11.76 **							-12.35 **
3. อายุ - 30-39 - 40-49 - 50-59 - มากกว่า 60 ปี (กลุ่มอ้างอิง: 20-29)				+17.64 ** +18.59 **	-32.92 **					
4. ศาสนา - อิสลาม - คริสต์ - ฮินดู - อื่นๆ (กลุ่มอ้างอิง: พุทธ)	-10.09 ** -11.54 * -24.50 **				-27.01 ** +16.72 *	+20.25 *	-37.28 **			

ตารางที่ 1 ความน่าจะเป็นของการใช้บริการเฉลี่ยและผลกระทบส่วนเพิ่มจากปัจจัยต่างๆ ที่มีต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแต่ละประเภท (ต่อ)

ตัวแปร	บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ							
	เดินป่าชมธรรมชาติ	โบราณสถานชุมชนท่องเที่ยว	อ่านหนังสือชมงานศิลปะ	บ่อน้ำร้อนเบตง	สปาและเสริมความงาม	นวดแผนโบราณ	ท่องเที่ยวเชิงศาสนา	อาหารและโภชนบำบัด
5. ระดับการศึกษา								
- ปริญญาตรี								-15.78 **
- ปริญญาโท								-24.09 **
- อื่นๆ								
(กลุ่มอ้างอิง: มัธยมศึกษา)								
6. อาชีพ								
- เจ้าของธุรกิจ								
- พนักงานเต็มเวลา								
- พนักงานล่วงเวลา								
-ว่างงาน							-44.89 **	+20.22 **
- เกษียณ								
(กลุ่มอ้างอิง: นักเรียน นักศึกษา)								
7. รายได้ต่อเดือน								
- 1,501-3,000 ร้อยกิต						+15.54 *		+16.64 **
- 3,001-4,500 ร้อยกิต						+27.36 **		+23.47 **
- 4,501-6,000 ร้อยกิต						+18.77 **	+36.03 **	+20.24 **
- มากกว่า 6,000 ร้อยกิต								-18.88 *
- น้อยกว่า 15,000 บาท								-25.79 *
- 15,001-30,000 บาท						-32.06 **		
- 30,001-45,000 บาท						-27.58 *		
- มากกว่า 45,000						-31.74 **		
(กลุ่มอ้างอิง: น้อยกว่า 1,500 ร้อยกิต)								

ตารางที่ 1 ความน่าจะเป็นของการใช้บริการเฉลี่ยและผลกระทบส่วนเพิ่มจากปัจจัยต่างๆ ที่มีต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแต่ละประเภท (ต่อ)

ตัวแปร	บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ							
	เดิปปา ชมธรรมชาติ	โบราณสถาน ชุมชน ท่องเที่ยว	อ่านหนังสือ ชมงานศิลปะ	บ่อน้ำร้อน เบตง	สปาและเสริม ความงาม	นวดแผน โบราณ	ท่องเที่ยวเชิง ศาสนา	อาหารและ โนชนบำบัด
8. ช่องทางการรับรู้ข้อมูลฯ - สื่อสาธารณะ - ครอบครัวและเพื่อน (กลุ่มอ้างอิง: ตัวแทนนำเที่ยว)				-26.39 ** -30.07 **		-20.04 **		-24.47 ** -27.22 **
9. ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว - ท่องเที่ยวกับบริษัทนำเที่ยว - ท่องเที่ยวกับเพื่อน (กลุ่มอ้างอิง: ท่องเที่ยวกับครอบครัว)				+18.68 ** +15.56 **				
10. ที่พักแรม - โฮมสเตย์ - โฮสเทล - บ้านญาติหรือบ้านเพื่อน - ค่ายพักแรม (แคมป์) (กลุ่มอ้างอิง: โรงแรม)	+5.74 *	+17.93 ** -22.81 **				-33.28 ** -35.31 **	+40.30 **	
11. ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการท่องเที่ยว - 3,001-4,000 บาท - 4,001-5,000 บาท - มากกว่า 5,000 บาท (กลุ่มอ้างอิง: ต่ำกว่า 3,000 บาท)				+22.31 **			+17.97 ** +22.41 **	-15.56 *

หมายเหตุ: 1. เครื่องหมาย + และ - แสดงผลกระทบส่วนที่เพิ่มหรือลดจากสัดส่วนการใช้บริการโดยเฉลี่ย

2. * มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ** มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

1. การใช้บริการเดินป่า ปั่นจักรยาน ปีนเขา ชมธรรมชาติ ความน่าจะเป็นของการใช้บริการเฉลี่ยของประเภทนี้ ซึ่งแสดงในตารางที่ 1 มีค่าสูงถึงร้อยละ 92.89 ทำให้เป็นบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการที่สูงที่สุด

ผลกระทบส่วนเพิ่มซึ่งแสดงในตารางเดียวกัน ยังชี้ให้เห็นว่านักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนา อิสลาม ฮินดู และอื่นๆ จะมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการที่น้อยลงอย่างมีนัยสำคัญคือ ร้อยละ 10.09, 11.54 และ 24.50 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยทางศาสนามีผลกระทบต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทนี้ นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวที่แพกแพนแบบโฮมสเตย์ ยังมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการนี้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 5.74 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. การใช้บริการเยี่ยมชมโบราณสถาน ชุมชนท่องเที่ยว เป็นบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการเป็นลำดับที่สอง คิดเป็นร้อยละ 72.13 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด

ผลกระทบส่วนเพิ่ม ซึ่งแสดงในตารางที่ 1 ชี้ให้เห็นว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการนี้เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.68 นักท่องเที่ยวที่ใช้ที่พักแรมแบบโฮมสเตย์มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.93 ในทางตรงกันข้าม นักท่องเที่ยวพักแรมที่บ้านญาติหรือบ้านเพื่อน จะมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการน้อยลงร้อยละ 22.81 สะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยด้านที่พักแรมของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทนี้

3. การใช้บริการอ่านหนังสือ ฟังเพลง ชมงานศิลปะ มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการมากเป็นอันดับสาม คิดเป็นร้อยละ 68.68 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด

ผลกระทบส่วนเพิ่มที่แสดงในตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่เป็นเพศหญิงจะมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการน้อยลงร้อยละ 11.76

นักท่องเที่ยวในกลุ่มอายุระหว่าง 40-49 ปี และกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการน้อยลงร้อยละ 27.34 และ 32.35 ตามลำดับ ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียในกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 4,501-6,000 ริงกิต มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 16.69

4. การใช้บริการบ่อน้ำร้อนเบตง มีค่าสัมประสิทธิ์คงที่ในแบบจำลองโลจิสติกไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า odd ratio ในกรณีนี้จึงมีค่าเท่ากับ 1 แสดงว่านักท่องเที่ยวมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการประเภทนี้ เท่ากับร้อยละ 50 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด

ผลกระทบส่วนเพิ่มที่แสดงในตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการบ่อน้ำร้อนเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.59 อย่างมีนัยสำคัญ ปัจจัยด้านอายุก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการบ่อน้ำร้อนเบตง นักท่องเที่ยวในกลุ่มอายุระหว่าง 30-39 ปี และอายุ 40-49 ปี มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการบ่อน้ำร้อนเบตงเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.64 และ 18.59 ตามลำดับ

นอกจากนี้นักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอเบตงมากกว่า 5,000 บาท มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการบ่อน้ำร้อนเบตงมากขึ้นร้อยละ 22.31

5. การใช้บริการสปาและบริการเสริมความงาม มีค่าสัมประสิทธิ์คงที่ของแบบจำลองการใช้บริการสปาและบริการเสริมความงามมีค่าไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการสปาและบริการเสริมความงาม ร้อยละ 50 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด ผลกระทบส่วนเพิ่มแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวชาวไทย โดยเฉพาะกลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาทและกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 15,001-30,000 บาท มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการสปาและบริการเสริมความงามน้อยลงร้อยละ 32.06 และ 27.58 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านอายุ นักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการน้อยลงร้อยละ 32.92

นอกจากนี้นักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาอิสลามมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการน้อยลงร้อยละ 27.01 แต่ถ้าเป็นนักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาอื่นจะมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.72

6. การใช้บริการนวดแผนโบราณ มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการเพียงร้อยละ 50 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด

ผลกระทบส่วนเพิ่มในตารางเดียวกัน ยังแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มที่มีระดับรายได้ระหว่าง 15,001-30,000 บาท และรายได้ระหว่าง 30,001-45,000 บาท มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการนวดแผนโบราณน้อยลงร้อยละ 30.53 และร้อยละ 31.74 ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างจากนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 3,000-4,500 ริงกิต กลุ่มรายได้ระหว่าง 4,501-6,000 ริงกิต และกลุ่มรายได้ตั้งแต่ 6,000 ริงกิตขึ้นไป มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการนวดแผนโบราณเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.54, 27.36 และ 18.77 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยด้านระดับรายได้ของนักท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทนี้

แต่เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านช่องทางการรับข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ได้รับข้อมูลจากครอบครัวและเพื่อน จะมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการนวดแผนโบราณน้อยลงร้อยละ 20.04 เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวที่พักโฮมสเตย์ หรือใช้บ้านญาติและบ้านเพื่อนเป็นที่พักแรม จะมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการนวดแผนโบราณน้อยลง ร้อยละ 33.28 และ 35.31 ตามลำดับ

7. การใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงศาสนา มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการโดยเฉลี่ยร้อยละ 50 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด

ผลกระทบส่วนเพิ่มในตารางเดียวกันยังแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาอิสลามมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการน้อยลงร้อยละ 37.28 เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวที่ว่างงานที่มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงศาสนาเพียงร้อยละ 44.89 แตกต่างจากนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 4,501-6,000 ริงกิตต่อเดือน ที่มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 36.03

นอกจากนี้นักท่องเที่ยวที่พักแรมแบบโฮสเทลความน่าจะเป็นของการใช้บริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 40.30 เช่นเดียวกันกับนักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวระหว่าง 3,001-4,000 บาท และกลุ่มที่ใช้จ่ายมากกว่า 5,000 บาท ที่มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.97 และ 22.41 ตามลำดับ

8. การใช้บริการอาหาร โภชนาบำบัด อาหารท้องถิ่น มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการโดยเฉลี่ยร้อยละ 50 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด

ผลกระทบส่วนเพิ่มยังแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับการศึกษาอื่นๆ มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการอาหารและโภชนาบำบัดน้อยลงร้อยละ 15.78 และ 24.09 ตามลำดับเมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวในระดับการศึกษาอื่นๆ

ในทางตรงข้ามนักท่องเที่ยวกลุ่มพนักงานล่วงเวลากลับมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.22 เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียกลุ่มที่มีรายได้สูงจะมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการเพิ่มขึ้น โดยนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียกลุ่มที่มีรายได้ 3,001-4,500 ริงกิต กลุ่มที่มีรายได้ 4,501-6,000 ริงกิต และกลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 6,000 ริงกิตขึ้นไป มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.64, 23.47 และ 20.24 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท กลับมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการน้อยลงร้อยละ 25.79

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยว ผลกระทบส่วนเพิ่มแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวที่รับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านสื่อ ผ่านครอบครัวและเพื่อน ความน่าจะเป็นของการใช้บริการน้อยลงร้อยละ 24.47 และร้อยละ 27.22 นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากกว่า 5,000 บาท ก็จะมีแนวโน้มจะเป็นของการใช้บริการลดลงเช่นกันที่ร้อยละ 15.56

9. การใช้บริการตรวจสอบสุขภาพ มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการตรวจสอบสุขภาพโดยเฉลี่ยร้อยละ 50 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด

ผลกระทบส่วนเพิ่มที่แสดงในตารางเดียวกันชี้ให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวเพศหญิงมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการน้อยกว่าเพศชายร้อยละ 12.35 เมื่อพิจารณาความน่าจะเป็นของการใช้บริการตามกลุ่มรายได้ของนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมาเลเซียที่มีรายได้มากกว่า 6,000 ริงกิต จะมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการน้อยลงร้อยละ 18.88 เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท ที่มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการน้อยลงร้อยละ 28.97 ตามลำดับ นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวจากสื่อ จะมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการน้อยลงร้อยละ 17.46 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน

อภิปรายและสรุปผล

จากผลการศึกษาความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้ง 13 ประเภทโดยแบบจำลองโลจิต ผู้วิจัยพบว่า มีบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพียง 9 ประเภทเท่านั้น ที่มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการโดยเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด โดยบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการมากที่สุดคือ บริการเดินป่า ปั่นจักรยาน ปั่นเขา และชมธรรมชาติ สอดคล้องกับการเกิดขึ้นของการชมทะเลหมอก ซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ในพื้นที่ที่ได้รับความ

นิยมจากนักท่องเที่ยว รองลงมาเป็นบริการเยี่ยมชมโบราณสถาน ชุมชนท่องเที่ยว และบริการอ่านหนังสือ ฟังเพลง ชมงานศิลปะ ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน (Promburom & Kimpakorn, 2015) ที่นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินิยมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ผสมผสานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงวัฒนธรรม แตกต่างจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจีนในจังหวัดภูเก็ต (Poomapinun & Virakij, 2018) และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอังกฤษในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (Pathumporn, 2017) ที่นิยมใช้บริการสปา

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แต่ละประเภท ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า 1) ปัจจัยทางด้านประชากร อันได้แก่ สัญชาติ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ และ 2) ปัจจัยทางด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยว อันได้แก่ ช่องทางการรับข้อมูล ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว ที่พักแรม และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ส่งผลกระทบต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแต่ละประเภทแตกต่างกัน

ปัจจัยทางด้านประชากรที่สำคัญซึ่งส่งผลกระทบต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการ ได้แก่ ปัจจัยด้านระดับรายได้ของนักท่องเที่ยว ที่ส่งผลกระทบต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพถึง 6 ประเภท ผลการศึกษาแสดงชัดเจนว่า ระดับรายได้ปานกลางถึงสูงของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย มีผลเชิงบวกต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการนวดแผนโบราณ บริการอาหารและโภชนาบำบัด และบริการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับรายได้ต่ำ เช่น กลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท กลับมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการสปาและเสริมความงาม บริการอาหารและโภชนาบำบัด และบริการตรวจสอบสุขภาพน้อยลง

ปัจจัยด้านอายุของนักท่องเที่ยวยังมีผลต่อความ

น่าจะเป็นของการใช้บริการอ่านหนังสือ ฟังเพลง ชมงานศิลปะ และบริการสปาและเสริมความงามค่อนข้างมาก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวในกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปีที่มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการทั้งสองประเภทนี้น้อยลงถึงร้อยละ 30 ส่วนปัจจัยด้านศาสนาของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ในพื้นที่ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ามีผลเชิงลบต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 3 ประเภท ได้แก่ บริการเดินป่าชมธรรมชาติ บริการสปาและเสริมความงาม และบริการท่องเที่ยวเชิงศาสนา

ปัจจัยทางด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญซึ่งส่งผลกระทบต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ ปัจจัยด้านช่องทางการรับข้อมูลที่ส่งผลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 3 ประเภท ได้แก่ บริการบ่อน้ำร้อนเบตง บริการอาหารและโภชนาบำบัด และบริการนวดแผนโบราณ ส่วนปัจจัยด้านที่พักแรม ก็ส่งผลกระทบต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเช่นกัน เห็นได้จากนักท่องเที่ยวที่ใช้โฮมสเตย์เป็นที่พักแรมนั้น มีความน่าจะเป็นของการใช้บริการ เดินป่า ปั่นจักรยาน และชมธรรมชาติ และบริการเยี่ยมชมโบราณสถาน และชุมชนท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวที่ให้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งสองประเภทนี้คือ พื้นที่ชมทะเลหมอกในตำบลอัยเยอร์เวง และอุโมงปิยมิตร มีที่ตั้งห่างไปจากตัวเมือง และมีที่พักแบบโฮมสเตย์ให้บริการอยู่ในบริเวณใกล้เคียง เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวที่ใช้โฮสเทลเป็นที่พักจะมีความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงศาสนาเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากที่ตั้งของโฮสเทลอยู่ในเขตตัวเมืองเบตง ซึ่งเป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่สำคัญคือ วัดพุทธาธิวาส ผลการศึกษาในส่วนนี้แสดงให้เห็นได้ว่า ที่พักเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สอดคล้องกับผลการ

ศึกษาของ Promburom & Kimpakorn (2015) ที่ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยด้านที่พักมีอิทธิพลต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากปัจจัยบางประการที่ส่งผลกระทบทางลบต่อความน่าจะเป็นของการใช้บริการ ดังนั้นข้อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพในการบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่ มีดังนี้

1.1 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามหลักอารยสถาปัตย์ (Universal Design) เพื่อเพิ่มโอกาสในการใช้บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวกลุ่มสูงอายุ

1.2 พัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยคำนึงถึงบริบททางศาสนา เพื่อเพิ่มฐานลูกค้า โดยเฉพาะในกลุ่มผู้นับถือศาสนาอิสลาม

1.3 พัฒนาการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวในพื้นที่

1.4 พัฒนาศูนย์ขนส่งเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ระหว่างแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลเมืองเบตง และแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบ

1.5 พัฒนาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เช่น การใช้รูปแบบการร่วมทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public Private Partnership: PPP) เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ ให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอเบตงมากขึ้น เกิดการจ้างงาน เกิดธุรกิจใหม่ สร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. 2563 ที่สนามบินเบตง กำลังเปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการ ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีช่องทางในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอเบตงได้สะดวกมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงลึกของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย โดยจำแนกตามกลุ่มเชื้อชาติ อย่างที่ทราบกันดีว่าประเทศมาเลเซียประกอบไปด้วย ประชากรหลากหลาย เชื้อชาติ ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติจีน เชื้อชาติมาเลย์ เชื้อชาติอินเดีย ดังนั้นควรจะศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเชื้อชาติต่างๆ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแต่ละเชื้อชาติโดยละเอียด สามารถพัฒนาการบริการนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในกลุ่มสูงอายุที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา เนื่องจากมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต

2.3 ควรศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

เพิ่มเติม หลังจากสนามบินเบตงเปิดดำเนินการ เนื่องจากการเปิดเส้นทางการบินใหม่ ทำให้มีโอกาสนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ ซึ่งอาจมีพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่แตกต่างไปจากนักท่องเที่ยวกลุ่มเดิม เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เพิ่มมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจในการพัฒนาอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ภายใต้งบประมาณแผ่นดิน ประจำปี พ.ศ. 2562 ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รหัสโครงการ HUM620203S

References

- Brida, J. G. & Scuderi, R. (2013). Determinants of Tourist Expenditure: A Review of Microeconomic Models. *Tourism Management Perspectives*, 6, 28-40
- Global Wellness Institute. (2018). *Global Wellness Economy Monitor*. Retrieved November 21, 2019, from https://globalwellnessinstitute.org/wp-content/uploads/2019/04/GWIWellnessEconomyMonitor2018_042019.pdf
- Global Wellness Institute. (2013). *The Global Wellness Tourism Economy 2013*. Retrieved November 21, 2019, from https://www.globalwellnesssummit.com/images/stories/pdf/wellness_tourism_economy_exec_sum_final_10022013.pdf
- Kaewchaluay, C. (2011). *The Development of Wellness Tourism Activities: The Case Study of Hot Spring in Kampangpetch Province*. Master of Arts (Tourism Management), Naresuan University. [in Thai]
- Kaewmanee, R. (2017). *Industrial Potential in Southern Area: The Role Model City "The Stability, Prosperity and Sustainability Triangle"*. Retrieved December 15, 2018, from http://www.oie.go.th/sites/default/files/attachments/article/wealth_triangle.pdf [in Thai]
- Kaewngam, K. & Jongwilaikasaem, W. (2019). Betong: Strategies of the Tourism Communication Under the Violence Crisis in the Three Southern Border Provinces. *Journal of Communication Arts*, 37(3), 40-50. [in Thai]
- Mak, A. H. N., Wong, K. K. F., & Chang, R. C. Y. (2009). Health or Self-indulgence? The Motivations and Characteristics of Spa-goers. *International Journal of Tourism Research*, 11(2), 185-199.

- Medina-Munoz, D. R. & Medina-Munoz R. D. (2012). Determinants of Expenditures on Wellness Services: The Case of Gran Canaria. *Regional Studies*, 43(3), 309-319.
- Ministry of Tourism and Sport. (2018). *Domestic Tourism Statistics Q1-Q4 Classify by Region and Province*. Retrieved December 15, 2018, from <https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=12102> [in Thai]
- Ministry of Tourism and Sport. (2016). Wellness Tourism. *Tourism Economic Review*, 3, 30-43. [in Thai]
- National Strategy Committee. (2015). National Strategy. *Royal Thai Government Gazette*, 135(82a), 1-71. [in Thai]
- Ninbai, T. (2012). *Applications in Econometrics*. Bangkok: Ramkhamhaeng University. [in Thai]
- Pasunon, P. (2015). Validity of Questionnaire for Social Science Research. *Journal of Social Sciences Srinakharinwirot University*, 18, 375-396. [in Thai]
- Pathumporn, J. (2017). Factors Effectuated the Decision Making in Utilizing Wellness Services of International Tourists in Hua-Hin Thailand. *College of ASIAN Scholars Journal*, 7(2), 95-106. [in Thai]
- Poomapinun, P. & Virakij, Y. (2018). Behaviors and Incentive of Chinese wellness Tourists in Phuket. *Human Resource and Organization Development Journal*, 10(2), 89-109. [in Thai]
- Promburom, T. & Kimpakorn, N. (2015). Factors Affecting Tourist Experience of Eco, Culture, and Wellness Tourism in the upper Northern Provincial Cluster 1 of Thailand: Chiang Mai, Lamphun, Lampang, Mae Hong Son. *Journal of Thai Hospitality & Tourism*, 10(1), 71-87. [in Thai]
- Sirisuthikul, V. (2014). *The Survey of Preference and Brand Royalty of Foreign Tourists in Wellness Business in Thailand in order to develop strategies for being wellness tourism hub in ASEAN Economic Community*. Bangkok: Srinakharinwirot University. [in Thai]
- TAT Intelligence Center, (2019). *International Tourist Arrivals to Thailand by Port of Entry*. Retrieved November 21, 2019, from <https://intelligencecenter.tat.or.th/> [in Thai]
- Tezak, A., Saftic, D., & Persuric, A. S. (2011). Influence of Wellness in Selecting Tourism destination. *The 5th International Scientific Conference-Entrepreneurship and Macroeconomic Management: Reflections on the World in Turmoil* (pp. 1918-1933). Pula, Croatia: CROSB I Hrvatska Znanstvena Bibliografija.
- Voit, C. (2010). *Health Tourism in Australia: Supply, Demand and Opportunities*. Queensland, Australia: Sustainable Tourism CRC Pty. Ltd.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row Publications.

Name and Surname: Chakorn Praprom

Highest Education: Ph.D. (Economics), Chiangmai University

Affiliation: Prince of Songkla University, Pattani campus

Field of Expertise: Economics

Name and Surname: Jetsada Laipaporn

Highest Education: M.A. (Economics), Thammasat University

Affiliation: Prince of Songkla University, Pattani campus

Field of Expertise: Economics